

Người lính 24 năm đi tìm quê bạn

Đôi bạn sinh tử ở Tà Teeng

Tà Teeng. Hà Tiên 4 giờ sáng ngày 27-11-1978 dải đôi biên giới ngổn ngang xác chết của quân Pôn Pốt. Cuộc giao tranh bắt đầu từ 6 giờ chiều ngày 26-11. Quân giặc đã bị đẩy lùi sau một đêm khốc liệt. Tiểu đoàn trưởng Nguyễn Tấn Dũng và trung úy chính trị viên Hoàng Văn Tội đi qua chiến địa về căn cứ. Chợt tiểu đoàn trưởng phát hiện một tên địch còn cử động và anh chỉ ngay cho đồng chí Tội. “Anh để em”. Anh Tội nói vậy rồi đi về cái xác còn cử động. Bất thần một loạt đạn chới tai và anh Tội ngã xuống sông soài. Kẻ thù bị đền tội ngay sau đó nhưng anh Tội mãi mãi trở thành vết thương trong lòng người mẹ, người vợ trẻ và trong nỗi thương tiếc của bạn bè.

Tìm về quê bạn

Không hiểu trước khi tắt thở anh Tội trăng trối điều gì với người bạn chiến đấu của mình? Hay tình bạn đã gắn kết họ để hơn 20 năm ròng rã, người còn sống không nguôi nhớ về người đã khuất và day dứt tìm về. Sau chiến dịch truy quét tàn quân Pôn Pốt ở biên giới Tây Nam. Tiểu đoàn trưởng Nguyễn Tấn Dũng về công tác tại tỉnh ủy Tỉnh Kiên Giang lòng vẫn không nguôi nhớ bạn, nhớ về người mẹ người vợ mới cưới của bạn mà Tội từng kể lúc còn sống. Anh đau đáu một lần về thăm quê Tội nhưng rồi công việc cứ cuốn anh đi hơn nữa anh chỉ nhớ được quê Tội ở Nghệ Tĩnh còn cụ thể ở vùng nào thì anh không rõ. Thình thoảng anh có gặp một số bạn lính cùng chiến đấu ở biên giới Tây Nam, anh hỏi thăm về gia đình Tội nhưng không ai biết gì hơn. Mãi đến lúc ra công tác ở Hà Nội anh Dũng mới gặp ông Nguyễn Bá lúc bấy giờ là Bí thư Tỉnh ủy Tỉnh Nghệ An và nhờ ông Bá tìm hộ. Phòng hồ sơ Sở LĐTB tỉnh Nghệ An đã rà soát nhiều tháng trời từ tìm hồ sơ liệt sĩ đến trực tiếp các huyện, xã vẫn không sao tìm thấy liệt sĩ Hoàng Văn Tội. Cuộc tìm kiếm được nhiều người tham gia nhưng không có kết quả cho đến khi tách tỉnh.

Một lần đồng chí Đặng Duy Báu Bí thư tỉnh ủy tỉnh Hà Tĩnh đi công tác ngồi chung xe với Phó Thủ tướng Nguyễn Tấn Dũng. Phó Thủ tướng nhờ đồng chí Đặng Duy Báu tìm hộ địa chỉ gia đình bạn. Đồng chí Đặng Duy Báu nhờ Sở LĐ-TB tỉnh Hà Tĩnh tìm giúp. Danh sách liệt sĩ các huyện được rà soát cẩn thận nhưng vẫn chưa có kết quả. Những ngày cuối cùng, hồ sơ liệt sĩ ở các huyện đã vơi dần còn lại hồ sơ liệt sĩ của huyện Cẩm Xuyên. Thật may người ta tìm được người liệt sĩ có tên là Hoàng Văn Tội sinh ngày 20-2-1952 quê quán xã Cẩm Nam - huyện Cẩm Xuyên - Hà Tĩnh. Nhập ngũ năm 1970 chức vụ trung úy chính trị viên đại đội - thuộc đơn vị C2 Trung đoàn 152 Quân khu 9 - mất ngày 27-11-1978 tại Hà Tiên - Kiên Giang. Ai cũng mừng nhưng cùng chung một nỗi băn khoăn: Không biết có phải đây là anh Tội bạn của anh Dũng người mà anh đang cần tìm?...

ảnh của anh Tội được người nhà chuyển ra cho Phó Thủ tướng Nguyễn Tấn Dũng anh nhận ra ngay người bạn, người mà mấy chục năm thôi thúc anh tìm về quê mẹ.

Anh Dũng về thăm mẹ Thi một đêm mùa thu mưa to rơi trên bờ tre lá rụng. Con đường vào làng ướt sũng rạ rơm. Nhà mẹ Thi bề bộn lúa, lúa tuốt chưa phơi, gặp mưa đổ ngan ngác đầy nền nhà. Nghe tin bạn của Tội về thăm, mẹ Thi mừng lắm, bạn của con mẹ bây giờ là Phó Thủ tướng. Mẹ bảo cô con dâu cả chọn cho mẹ cái áo đẹp nhất mặc vào mẹ cố giữ bình tĩnh để hỏi chuyện về con mẹ. Nhưng khi anh Dũng vừa bước vào nhà, mẹ đã òa khóc ôm chầm lấy cánh tay anh, mẹ mơ màng cứ ngỡ như con mẹ đã về. Thằng con to cao lừng lững ngày nào, ăn không biết no, làm không biết mệt xa mẹ mấy chục năm trời nay lại về với mẹ. Anh Tấn Dũng động viên an ủi mãi mẹ mới nguôi ngoai. Một lúc lâu anh hỏi mẹ: “Mẹ ơi! Bây giờ mẹ có nguyện vọng gì không?”. Mẹ nói: “Con ơi mẹ năm nay 99 tuổi rồi mẹ chỉ ước nguyện là đưa được thằng Tội về quê. Để nó một mình nơi đất khách quê người tội lắm, ngày giỗ ngày tết muốn thắp cơm hương trên mả cũng không hẳn rằng được”. Anh Dũng ôm lấy tấm lưng gầy của mẹ an ủi: “Mẹ ơi! Mẹ cứ yên tâm sống khỏe con sẽ tạo mọi điều kiện để đưa Tội về cho mẹ. Mẹ Thi ghen ngào: Thế là mẹ chết nhắm mắt được rồi. Anh Dũng đứng rất lâu trước bàn thờ của bạn. Người trong ảnh trên bàn thờ là anh Tội đôi mắt trong sáng trẻ trung cứ như hai người lính lâu ngày gặp nhau sắp sửa ôm chầm lấy nhau. Trong man mác khói hương không hiểu anh Tội có nhận ra người bạn chiến đấu đã thay mình về thăm mẹ. Trước lúc chia tay anh Dũng trao cho mẹ Thi món quà và nói quà của vợ chồng con biếu mẹ. Mẹ Thi cứ nài nỉ mời anh Dũng ở lại ăn bữa cơm gạo mới với gia đình rồi mới cho đi. Anh Hợi con trai cả phải giải thích mãi: anh Dũng bây giờ làm việc cho quốc gia đại sự trăm công ngàn việc không có thời gian đâu.

Anh Dũng nói: Mẹ ơi, mẹ phải sống trên trăm tuổi, lần sau con sẽ về chơi với mẹ lâu hơn. Đó là ngày 18-2-2002 (Âm lịch).

Chuyện từ những người đi lấy mộ

Anh Hoàng Văn Hợi là anh ruột của liệt sĩ Hoàng Văn Tội đã từng vào Nam thăm mộ em trai nhưng không cách nào xin đưa về được bởi ngôi mộ nằm trong khu nghĩa trang thâm nghiêm và xây cất kiên cố trong lòng thị xã. Đó là một nghĩa trang đẹp. Theo anh Nguyễn Trung Tuần, em rể của liệt sĩ Hoàng Văn Tội thì “Nghĩa trang này đẹp và hoành tráng nhất Việt Nam” nằm tại thị xã Rạch Giá.

Ngày 19-9-2002, nhận được tin từ Hà Nội, anh Hoàng Văn Hợi và em rể Nguyễn Trung Tuần vào Kiên Giang bốc mộ, chờ hai ngày vẫn không nhận được thông tin gì từ phía chính quyền. Ngày 23-9-2002 hai anh chuẩn bị ra về thì được tin từ lãnh đạo tỉnh: “Ba Dũng điện vào”... Mọi chuyện cát bốc đều do ban nghĩa trang đảm trách, cán bộ quản

trang là một người phụ nữ, bà nói rằng trong đời bà mấy chục năm công tác cất bốc di dời chưa bao giờ thấy thi hài đặc biệt như của anh Tội. Một lần dời từ Tây Ninh về sau 12 năm từ trần người anh vẫn nguyên vẹn, mái tóc vuốt ngược và da mặt hồng hào. Họ để anh nguyên như vậy trong túi tử sỹ trên một tấm ván và mai táng gần vườn hoa thị xã. Bảy năm sau khu vườn hoa được quy hoạch để xây khu vui chơi giải trí cho trẻ em, anh được đưa về nghĩa trang thị xã Rạch Giá, khi cất lên rạch túi ra để lấy cốt, mọi người giật mình lấy làm lạ. Anh vẫn vậy, vẫn hồng hào, tóc vuốt ngược, đành để anh nguyên vẹn trên tấm ván trong túi tử sỹ khâu lại và chôn cất.

Ngày 23-9-2002. Sau 15 năm khi đưa anh lên từ lòng đất nghĩa trang Rạch Giá. Anh không còn hồng hào như xưa nhưng toàn bộ hài cốt còn nguyên. Qua khoảng vỏ não bị vỡ nhìn bộ não vẫn còn nguyên vẹn, những nếp nhăn xếp chồng lên nhau đều đặn. Ai cũng nghĩ nó sẽ tan trong chốc lát nhưng không. Bộ não anh vẫn nguyên vẹn khi hạ huyết tại nghĩa trang liệt sỹ quê nhà.

Mẹ Thi ốm liệt giường, được tin con trai và con rể đã đưa được Tội về, tự nhiên mẹ tỉnh hẳn. Mẹ lò mò ngồi dậy vừa gọi vừa rên: “Dững ơi! Con ơi! Thằng Tội về đây rồi”.

Cẩm Xuyên, tháng 7 năm 2004

(Văn nghệ Trẻ)